Teknologiateollisuus

1.3.2021

Eduskunnan talousvaliokunta

Asia: U 7/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (akkuasetus)

Teknologiateollisuus ry:n lausunto koskien Valtioneuvoston kirjelmää eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (akkuasetus).

Teknologiateollisuus ry:llä on noin 1600 jäsenyritystä. Ne edustavat kattavasti elektroniikka- ja sähköteollisuutta, kone- ja metallituoteteollisuutta, metallien jalostusta, tietotekniikkaa sekä suunnittelu- ja konsultointialaa. Teknologiateollisuus ry:n jäsenyritysten toiminta kattaa lähes koko akkuliiketoiminnan arvoketjun osat aina raaka-aineista ja niiden jatkojalostuksesta aina sähköisen liikenteen ja akkuteollisuuden eri liiketoimintojen suunnitteluun ja toteutukseen. Teknologiateollisuus tukee akkuasetuksen lausunnon osalta Kaivosteollisuus ry:n ja Kemianteollisuus ry:n lausuntoja ja kiittää mahdollisuudesta esittää asiantuntijalausunto ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Voimassa olevan paristo- ja akkudirektiivin *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/66/EY paristoista ja akuista sekä käytetyistä paristoista ja akuista* hyväksymisen jälkeen akkuteollisuus ja akkujen käyttö on kehittynyt merkittävästi. Nykyinen direktiivi kattaa vain akkujen elinkaaren loppuvaiheen ja ei tue riittävästi akkujen kestävän kehityksen mukaista kierrätystä ja käyttöä. Direktiivin muuttamisella asetukseksi otettaisiin huomioon akkujen koko elinkaari, kehdosta hautaan perspektiivillä. Ehdotus edistänee akkuihin, paristoihin ja niiden raaka-aineisiin liittyvien sisämarkkinoiden toimintaa, koska asetusta sovelletaan automaattisesti ja yhdenmukaisesti kaikkiin EU:n maihin heti voimaantulon jälkeen.

On tärkeää, että tuottajavastuu määritellään riittävän tarkasti, niin että akkujen tuottajat ovat selvillä heitä koskevista velvoitteista niin EU-jäsenmaissa kuin EU:n ulkopuolella akkuja EU:n tuottavissa maissa. Ehdotuksella pyritään lisäksi kiertotalouden edistämiseen, jotta voidaan lieventää raaka-aineiden saatavuuteen liittyvää riskiä sekä tukea akkujen kierrätysmarkkinoiden ja akuista saatavien uusioraaka-aineiden markkinoiden kehittymistä.

Teknologiateollisuus pitää asetuksen päälinjoja hyvinä ja kannatettavina, haasteena pidämme kuitenkin asetuspaketin laajuutta ja moniulotteisuutta. Tämä asettaa asetuksen toteuttamiselle ja valvonnalle merkittävän haasteen käytännössä. Ehdotuksessa on lisäksi paljon viittauksia toissijaiseen lainsäädäntöön, mikä jättää komissiolle merkittävässä määrin toimivaltaa.

Teknologiateollisuus ry

Eteläranta 10, PL 10, 00131 Helsinki
Puhelin 09 192 31
www.teknologiateollisuus.fi
Y-tunnus: 0215289-2

Asetus tulee lisäämään sekä tuottajien että valvovan viranomaisen työtä merkittävästi esim. elinkaarianalyysien, merkintävaatimusten, hiilijalanjäljen todistusten hankkimisen sekä toimitusketjun vastuullisuusauditoinnin kautta. Akkuasetuksen tavoitteet tukevat näin eurooppalaisen tuotannon vastuullisuutta ja ovat siten kannatettavia, mutta nostavat EU:ssa tapahtuvan tuotantotoiminnan kustannuksia. Asetuksen osana tai rinnalla onkin välttämätöntä luoda mekanismeja, joilla vastuullisen eurooppalaisen tuotannon kilpailukyky tulee varmistettua, sillä vastuullisuuden ja läpinäkyvyyden tuoman kilpailuedun merkityksestä eurooppalaiselle raaka-ainetuotannolle ei ole vielä tässä yhteydessä riittävää näyttöä. Tähän asiaan onkin kiitettävästi kiinnitetty huomiota valtioneuvoston kantaluonnoksessa: "Samoin olisi hyvä luoda mekanismeja, joilla varmistetaan vastuullisen eurooppalaisen raaka-ainetuotannon ja jalostuksen kilpailuetu." Pidämme myös kannatettavana EU:ssa juuri kehitteillä olevia hankintaketjun selvitysperiaatteita (due diligence -periaatteet) teollisuus- ja sähköajoneuvoakkujen raaka-aineille. Näidenkin osalta tulee kuitenkin varmistaa, että vaatimukset koskevat myös Euroopan ulkopuolelta tuotavia raaka-aineita ja tuotteita.

Muutamia asioita on vielä ehdotuksessa määrittelemättä mm. tarvittavien uusien standardien laatimisprosessi. Näkemyksemme mukaan asetuksen kautta käyttöön tulevia standardeja ja määritelmiä tulisi edelleen kehittää prosesseissa, joihin osallistuvat komission, jäsenvaltioiden, eurooppalaisten standardointiorganisaatioiden ja muiden sidosryhmien kuten akkujen valmistajien ja käyttäjiä edustajat. Tältä osin kannatamme valtioneuvoston kannassa esitettyä lausuntoa: "Valtioneuvosto kiinnittää huomiota asetusehdotuksessa olevien määritelmien (2 artikla) keskinäisiin suhteisiin sekä niiden suhteeseen unionin muussa lainsäädännössä käytettyihin määritelmiin. Erityisesti akkujen uusiokäyttöön liittyvät määritelmät kaipaisivat täsmentämistä, jotta olisi selvää, miltä osin kyse on jätteenkäsittelytoiminnasta ja miltä osin tuotteiden uudelleenkäytöstä. Käytettyjen määritelmien olisi myös hyvä olla yksiselitteisiä ja johdonmukaisia sekä mahdollisimman pitkälle yhteneviä ja ristiriidattomia muun EU:n lainsäädännön kanssa, jotta vältetään erilaisista merkityssisällöistä mahdollisesti aiheutuvat tulkintaepäselvyydet."

Asetus edellyttää myös monia uusia merkintä- ja tietovaatimuksia. Esim. jokaisesta yksittäisestä markkinoille saatetusta teollisuus- ja sähköajoneuvoakusta, jonka teho on yli 2 kWh, olisi 1. tammikuuta 2026 mennessä oltava käytössä sähköinen tietue eli ”akkupassi”. Akkupassin tulisi olla yksilöllinen kullekin akulle, ja sillä tulisi olla yksilöllinen tunniste. Akkupassin avulla olisi päästävä kunkin akkutyypin ja -mallin sähköiseen tiedonvaihtojärjestelmään tallennettuihin perustietoihin. Tietoja on voitava lajitella ja niistä on voitava suorittaa hakuja. Tiedot on oltava sähköisesti koneellisesti luettavassa muodossa.

Lisäksi sisäisesti varastoivissa ladattavissa teollisuusakuissa ja sähköajoneuvoakuissa, joiden teho on yli 2 kWh, on oltava akunhallintajärjestelmä, joka sisältää tiedot akkujen toimintakunnon ja odotetun käyttöiän määrittämiseksi. Näihin tietoihin on usealla toimijalla oltava esteetön pääsy. Tällaisten akkujen valmistajille sensitiivisten tietojen suojaaminen jää ehdotuksessa osittain määrittelemättä.

Markkinavalvonnan merkitys EU:n akkuteollisuuden suojelemiseksi vilpilliseltä kilpailulta ja EU:n kansalaisten suojelemiseksi vaatimustenvastaisilta tuotteilta lisääntyy asetuksen myötä. Epäselviksi jäävät komission suunnitelmat testata, todentaa ja panna täytäntöön asetusehdotuksen sisältämät kriteerit, jotka koskevat EU:hun tuotavia akkuja, erityisesti verkkoalustojen kautta EU:n markkinoille tuotavien tuotteiden osalta.

Kierrätysmateriaalien käyttö uusien akkujen valmistuksessa on kannatettavaa, mutta haastavaksi muodostuu tehtävä todistaa, miten prosentuaaliset velvoitteet täytetään.

Akkuteknologiat, materiaalit ja rakenteet kehittyvät juuri nyt nopeasti ja pyrkimys vähentää riippuvuutta kriittisistä ja riskialttiista materiaaleista on jatkuvaa, mikä voi johtaa akuissa käytettävien materiaalien ja erityisesti metallien ja niiden haitallisuus- sekä riskiominaisuuksien muuttumiseen varsin nopeastikin. Valtioneuvoston kannassa on hyvin nostettu esille akkujen kehittyminen ja uusien akkumateriaalien huomioon ottaminen. Esille on nostettu myös kierrätetyn materiaalin sisällön määrittäminen: "Valtioneuvosto kiinnittää huomiota lisäksi siihen, ettei ole olemassa keinoja akkujen kierrätetyn materiaaliosuuden luotettavaksi todentamiseksi. Valtioneuvosto katsoo, että tarkastelu kannattaisi keskittää materiaaleihin, jotka ovat ympäristö- tai taloudellisesta näkökulmasta sekä materiaalien saatavuuden turvaamisen kannalta keskeisiä." Käsityksemme on, että asetuksessa ehdotettujen määrättyjen akkumineraalien kuten esim. koboltin, litiumin ja grafiitin lukitut prosentuaaliset kierrätysasteet voivat täten olla vaikeasti todennettavissa ja saavutettavissa, koska kiinteiden metallikomponenttien osalta ei ole toistaiseksi olemassa teknistä ratkaisua kierrätyspohjaisten metalli-ionien erottamiseksi mineraalijalostusreitin kautta tulleesta metalli-ioneista.

Kunnioittavasti

Kimmo Järvinen
Teknologiateollisuus ry:n Brysselin toimiston päällikkö
kimmo.jarvinen@teknologiateollisuus.fi
puh 043 825 7642